

У Львові реабілітують військових із зони АТО

Повернутися до життя. У Львові команда психіатрів і психотерапевтів працює над програмою психологічної реабілітації тих, хто повернувся із зони АТО. Психологічні проблеми бійців після пережитого на Сході країни стали проблемою номер один в Україні. Серед військових зростає кількість самогубств і алкогольної залежності. Про те, як знову стати на ноги та жити повноцінно, навіть переживши травматичний досвід – матеріал наших кореспондентів.

Подвір`я Львівської психіатричної лікарні. Після повернення із зони АТО та з полону – українські військові відбували лікування тут, у закритих приміщеннях за ґратами для психічно хворих. Для військових це було ще черговим травматичним досвідом. Україна не мала жодної програми з психофізичної реабілітації військових. Тоді ж, у 2014 році, у волонтерів з`явилася ідея відкрити окремий центр для допомоги тим, хто повернувся зі Сходу. Нині тут працює команда з чотирьох психіатрів, є сучасний спортивний зал, тренажери, тенісний корт. Усе, щоб військові могли відчувати себе комфортно.

Андрій Посікіра – лікар невролог-реабілітолог реабілітаційного центру для учасників АТО «Фенікс»: «Четвертий рік йде людей маса, потреб мас, а в нас нічого не створюється. Ми були перші, які створили цей центр проблеми адаптації військових до цивільного життя. У нас хлопці швидко стають воїнами, а потім не вміють жити в нормальному суспільстві. Це проявляється у проблемах у сім`ї, нема сну, [проявляється] невмотивована агресія. І плюс їм дуже тяжко влаштуватися на роботу».

Лілія пробула у полоні в окремих районах Донецької та Луганської областей півтора року. Каже, що пройшла через тортури й голод, на її очах убивали інших полонених. Жінка дивом залишилася живою.

Лілія – звільнена з полону: «Мені допомагали дуже такі відчайдушні люди, яких могли розстріляти тільки за те, що вони передавали мені їсти. Я думала, що ніколи сюди не повернуся. Мені дали 17 років за тероризм, кидали з одного підвалу в інший, щоб їм надала ще якусь інформацію. Вони називали нас карателями. Заставляли говорити це на камеру, били хлопців до півсмерті».

У грудні 2017 року жінку звільнили разом з іншими військовополоненими. Нині жінка чує голоси та погано спить, бо сняться жахіття. Тут, у Центрі, вона проходить психічну та фізичну реабілітацію.

Лілія – звільнена з полону: «Вже минуло три місяці як я повернулася і вже набагато краще себе почуваю. Лікуюся і як-не-як вже краще себе почуваю. Треба лікуватися, бути адекватним, треба підніматися. Дуже багато наших там залишається. Люди знаходяться в тяжкому тривожному стані, їм потрібна допомога. Я б хотіла звернути увагу влади, щоб вона звернула увагу на таких як я, щоб надавала допомогу, бо в житті треба знайти роботу з допомогою влади і лікарів».

Тарас – військовий медик. На його формі тісно від нагород. Він пройшов оборону Луганського аеропорту та інші гарячі місця Сходу. Тут, у Центрі, Тарас не лише поправляє своє здоров'я, а й сам ставить на ноги інших. Він робить масаж учасникам АТО і допомагає чоловікам долати посттравматичний досвід, адже сам його пережив.

Тарас – учасник АТО: «Потрібно працювати, потрібно бути зайнятим. Перших півроку після демобілізації мені також було важко, хотів пити. Але треба працювати над собою, починати від свого подвір'я і допомагати іншим».

З однієї реальності в іншу. Повернення до мирного життя у військових проходить складно. Їм важко адаптуватися до мирного життя, страждає нервова система, кількість алкозалежних і суїцидів росте невпинно. Львівські психіатри взяли на свої

плечі весь тягар психофізичної реабілітації учасників АТО.

Андрій Посікіра – лікар невролог-реабілітолог реабілітаційного центру для учасників АТО «Фенікс»: «Треба мати спеціальну освіту, щоб знати, як себе вести, які питання військовим ставити не можна. Класична психологія тут не діє. Зараз ми вже маємо досвід, за чотири роки певні напрацювання, як треба працювати з учасниками АТО, спілкуватися з ними. Фізична реабілітація – у нас є спортзал більярд, хлопці роблять між собою змагання, тренуються, можуть послухати музику, пообідати, поспілкуватися, ходити на концерти. Це також має велике значення».

Подібних центрів для психофізичної реабілітації, де б був сучасний ремонт, спортивні зали, команда професійних психіатрів, в Україні фатально бракує. За період існування «Фенікса» тут пройшли лікування та реабілітацію півтисячі учасників АТО, зараз лікуються 130 осіб. Допомоги від держави та обласної влади такі центри не отримують, силами десяти волонтерських організацій і самих учасників АТО вдається утримати та налагодити систему допомоги військовим, якої в Україні досі немає. Зараз складно повірити, що колишній ангар на території психіатричної лікарні перетворили на затишний реабілітаційний центр, в якому лікують душі українських воїнів.

Світлана Лавринець, Володимир Манько, Львів, «Вісті надії»